

Skogssällskapet

Skogsvärden

NR 2/2024 ÅRGÅNG 54

EN TIDNING FRÅN SKOGSSÄLLSKAPET OM SKOG, FASTIGHETER OCH EKONOMI

Fokus på föryngring

Det vi planterar i dag lägger grunden för framtidens skogar – men hur gör vi det på bästa sätt? Relika Kaer, förvaltare på Skogssällskapet, och Urban Nilsson, professor i skogsskötsel, är överens om att det är viktigt att sprida riskerna och våga testa nytt – och att eken har potential att konkurrera ekonomiskt med en granplantering.

> Aktuellt > Skogssällskapet tipsar > Virkeskrönika

Calle Nordqvist
Vd Skogssällskapet

”Nu är det dags för nya tankar”

VÅREN DRÖJDE LÄNGE i år, men i skrivande stund har värmen äntligen kommit och i mitt trädgårdsland har nyvakna sparrisar skjutit fart upp ur myllan. Naturen vaknar och ute i skogen är det dags för planteringssäsong. Vad passar då bättre än en tidning på temat förnygring?

Att prata om förnygring innebär såklart också att fundera över framtiden, med klimatförändringar och nya samhällskrav som ställs på skogen, eftersom fröerna som gror idag kommer att vara vuxna träd först om 60-100 år. Och med tanke på skogens långa omloppstid är det lite märkligt att vi under årtionden låtit mycket gå slentrian i förnygringarna, med ett nästan uteslutande fokus på barrträd och samma typ av plantor på hela hygget.

NU ÄR DET dags för nya tankar. Precisionsskogsbruk och mikrobiotoper är två ord som diskuteras flitigt. Båda uttrycken vill fånga ungefär samma sak – att vi måste sköta skogen mer varierat och utifrån de förutsättningar som råder på den aktuella platsen. Och då menar jag på väldigt detaljerad nivå. Är det en svacka eller höjd, torrt eller fuktigt, sandigt eller lerigt, blåsigt eller skyddat, och så vidare. På ett och samma hygge finns i princip alltid flera olika zoner där olika trädslag kan ha olika goda förutsättningar att trivas och växa.

PÅ TEKNIKFRONTEN PÅGÅR en hel del utvecklingsarbete för att möjliggöra den här typen av detaljerad planering och skötsel, och AI är såklart en viktig komponent i att hjälpa till med informationsanalys och beslutsunderlag. Också när det gäller markberedning pågår stora satsningar för att göra morgondagens förnygringar mer skonsamma och preciserade. Det kan inte tillhöra framtiden att markbereda på ett sådant sätt att hela markytan på hygget rörs upp, när det i själva verket bara behövs en liten fläck mineraljord runt själva plantan.

För egen del har jag de senaste tre åren viltbehandlat tallplantor på en förnygring på min skogsfastighet i Småland. Det är fascinerande att se effekten, och hur klövviltet visserligen kan beta på sidoskotten, men att de så viktiga toppskotten har fått förbli oskadda. I beståndet bredvid tallplanteringen hade föregående ägare planterat gran, trots att marken passar bättre för tall. Antagligen var det just viltbetetrycket som låg bakom det beslutet, men nu har tallen ändå etablerat sig där naturligt med hjälp av frön från ett näraliggande tallbestånd. Platsens förutsättningar tog kommandot och gjorde alltså att tallen ändå vann mark här, något som ger mig möjlighet att på sikt röja fram en fin barrblandskog.

NÄR SOMMAR OCH LEDIGHET nu är i antågande hoppas jag att du får många sköna dagar ute i skogen. För dig som är skogsägare kanske semestern ger plats för lite nya tankar, idéer och funderingar kring fastigheten och skogsägandet. Tveka inte att höra av dig till din närmaste skogsförvaltare om du vill ha någon att bolla dina funderingar med! 🍷

Skogssällskapet

Skogsvärden är en tidning från Skogssällskapet om skog, naturvård, marknad, fastigheter och ekonomi. Den ges ut fyra gånger per år.

Årgång 54, VÅR 2024.
ISSN 1650-7444

ANSVARIG UTGIVARE

Calle Nordqvist: 031-335 66 32
calle.nordqvist@skogssallskapet.se

PRODUKTION

Oh My, ohmy.se

REDAKTÖR

Malin Letser:
redaktionen@skogssallskapet.se

ART DIRECTOR

Daniella Näslund

OMSLAGSBILD

André de Loisted

REDAKTIONSRÅD

Staffan Mattsson

Karin Fällman Lillqvist

Ulrika Lagerlöf

Maria Laurin

TRYCK

Gävle Offset AB

ADRESSÄNDRING ELLER

AVREGISTRERING

skogssallskapet.se/adressandring,
skogssallskapet.se/avregistrering

Eller hör av dig till Ulrika Lagerlöf:
018-50 05 02

ulrika.lagerlof@skogssallskapet.se

Stiftelsen Skogssällskapet

Box 11374

404 28 Göteborg

Tel 0771-22 00 44

www.skogssallskapet.se

Denna trycksak är tryckt på FSC® certifierat papper.

”Idag utnyttjar man inte potentialen för naturlig förnygring som finns på många marker”, säger Urban Nilsson. FOTO: ANDRÉ DE LOISTED

Nr 2.24

04-05. AKTUELLT

Världens största kongress om skogsforskning kommer till Stockholm, en ny guide ska öka kunskapen om naturvård i ädel-lövskog och Skogssällskapets projekt på Kurön fortsätter – vi sammanfattar det senaste från skogssfären.

07. ALLA PRATAR OM... EU

Andreas Eriksson, utredare på Skogsstyrelsen, ger oss en uppdaterad lägesrapport inför det stundande EU-valet.

08-19. TEMA:

FOKUS PÅ FÖRYNGRING

Plantorna och fröna som vi sätter i jorden i dag lägger grunden för framtidens skogar – men hur gör vi det på bästa sätt i en tid präglad av klimatförändringar och nya samhällskrav? Vi fördjupar oss i forskningsläget, utmaningarna och möjligheterna.

22-23. FORSKNING

Kan biokol rena vatten vid dikesrensning? Den frågan har forskarna Eliza Maher Hasselquist och Virginia Mosquera sökt svaret på i ett projekt som har finansierats av Skogssällskapet.

24. SKOGSSÄLLSKAPET TIPSAR

Maria Laurin, marknadsutvecklare på Skogssällskapet i Östersund, delar med sig av sina bästa tips för att göra sommardagarna i skogen extra trevliga.

26. VIRKESKRÖNIKAN

Skogssällskapets virkeschef Oscar Fornander om utvecklingen på virkesmarknaden.

”Lagförslaget handlar bland annat om att länderna i EU ska återställa 20 procent av den landyta och hav som människan har förändrat.”

Andreas Eriksson, utredare på Skogsstyrelsen, ger oss en uppdaterad lägesrapport inför det stundande EU-valet, sid 7.

FOTO: PRESS

Ny guide ska öka kunskapen om naturvård i ädellövskog

Vilka ädellöv behöver aktiv skötsel och vilka behöver det inte? I en ny bildguide, finansierad av Skogssällskapet, ger skogsekologen Jörg Brunet konkreta exempel och handfasta råd för naturvårdande skötsel av ädellövskog.

Text: Malin Letser Foto: Shutterstock

I SÖDRA SVERIGE finns det många skogsfastigheter med inslag av ädellöv. I en del områden kan ädellövbestånden till och med utgöra en stor andel av markägarens skogsinnehav. Däremot är kunskapen om skötseln av ädellöv inte lika utbredd som för tall och gran. Det här är något som Jörg Brunet på SLU, institutionen för Sydsvensk skogsvetenskap, vill bidra till att förändra.

– Jag har upplevt att det finns ett behov bland skogsägare och förvaltare att få lite exempel på hur man kan sköta ädellövskog för att gynna naturvärden, säger han.

JÖRG BRUNET ÄR biolog i grunden och har jobbat med skogsekologi i många år – med ädellöv och dess ekologi och historia som specialområden. Bildguiden Naturvårdande skötsel i ädellövskog – som gavs ut i april 2024 – är en fristående uppföljare till skriften Bruka och bevara ädellövskogen som han gav ut 2010.

– Det finns en del allmänna guider och riktlinjer för naturvårdande skötsel, men de är ofta ganska teoretiska. Med den här guiden riktar jag mig till de som faktiskt är

ute i skogen och undrar: hur ska jag göra med ädellövet i det här beståndet?

GUIDEN ÄR UPPDELAD i flera olika kapitel med en allmän inledning om ädellöv. Huvudkapitlet fokuserar på ekskog, sedan finns det ett kapitel om bokskog, ett kapitel om övriga ädellövskogar och slutligen ett kapitel om fastigheter som inte domineras av ädellövträd men där de finns som inslag i övrig skog.

– Det är stor skillnad i hur olika bestånd fungerar och vilken dynamik de har. Vilka ädellövskogar behöver aktiv skötsel, vilka behöver det inte och varför? Dessa frågor hoppas jag ge svar på, säger han.

GUIDEN ÄR FRÄMST fokuserad på skötsel av bestånd som har fokus på naturvård, och i viss mån produktionsbestånd med förstärkt hänsyn.

– Det jag har upplevt är en utmaning för många markägare och förvaltare som har

bestånd där klassen är produktion med förstärkt hänsyn, är hur de två målen kan kombineras, säger han, och tillägger att den största nyttjandekonflikten uppstår i ekbestånd.

– Grova ekar med bra virkeskvalitet ger bra betalt samtidigt som eken är ett nyckelträd för biologisk mångfald och naturvård. Att göra avvägningen mellan produktionsintressen och naturvårdsintressen kan därför vara svårt. Här hoppas jag att jag har gett några exempel på hur man kan göra den avvägningen. Förhoppningen med guiden är att bidra till bättre naturvård i ädellövskogen och att bevara den stora biologiska mångfalden som är knuten till ädellövträd. 🌿

Guiden finns att läsa och ladda ner på SLU:s hemsida. Är du intresserad av att få den i tryckt version, kan du kontakta författaren genom att mejla till jorg.brunet@slu.se.

Jörg Brunet.
FOTO: JOHANNA GRUNDSTRÖM

Ny roman om skogshistoria och konflikterna kring skogen.

Ulrika Lagerlöf, kommunikationsansvarig på Skogssällskapet, har skrivit romanen Hjortronmyren som kommer ut i handeln 22 maj. Det är första delen i serien Timmerfolk som redan sålts till flera andra länder.

180

Så många tips till dig som skogsägare ryms i Skogsägarens handbok som Skogssällskapet har gett ut under våren. Läs mer och beställ kostnadsfritt ett eget exemplar på: www.skogssallskapet.se/handbok

Projektet på Kurön fortsätter

Projektet på Kurön, den 170 hektar stora ön i Mälaren som du kunde läsa om i förra numret av tidningen, rullar vidare och nu är gallringen i full gång.

Text/foto: Ulrika Lagerlöf

SKOGEN, SOM TILL stor del består av barrblandskog med inslag av löv, gallras nu igenom och all gran avverkas. Innan skördaren kommer går ett röjarlag igenom skogen och underväxtröjer.

– Målet är gynna lövträd och få ner ljus på marken. Vi är extra rädda om ekar, vildaplar, slånbar, snöbar, vildros, rönn, sälg och fågelbär, berättar Pär Viksten, skogsförvaltare på Skogssällskapet.

I skogen finns redan en stor mångfald av trädslag, men applar, ekar och andra lövträd är ofta små och undanträngda av granarna. Att spara och gynna lövet är något som kräver stor noggrannhet av röjarlaget.

– De måste verkligen ha koll hela tiden, för de lövträd som redan finns i skogen vill vi ta vara på, vårda och utveckla, säger Pär Viksten.

– Vi kommer att få upp en helt annan markflora när granarna tas bort. Målet är att gynna gräs och örter, och så här på våren kommer vitsippor och gullvivor att breda ut sig. Det ger både bete till de vilda djuren och

är bra för mångfalden, fortsätter han.

På ön finns ett antal hyggen efter att granar avverkat de senaste åren, bland annat som ett resultat av granbarkborreangrepp. Där ska lövträden nu ta över.

– Vi ska plantera ek, bok, vildapel och fågelbär, och hägna in för att skydda mot viltbete.

Pär Viksten.
FOTO: FREDRIK BANKLER

Pär berättar att han har lagt mycket energi på att gå igenom hela ön tillsammans med entreprenörerna, för att alla ska vara överens om vad som ska göras. Olle Gustafsson, som är skördarförare och driver företaget East Loggers, är i vanliga fall baserad i Mjölby men bor nu ute på ön under veckorna.

– Hela konceptet är ju unikt, det är en ära att få komma hit och jobba med det här projektet, säger han.

Virket samlas nära den pir som prämen senare kommer att lägga till vid för att frakta virket från ön. Att transportera virke med präm är en kostsam historia, och därför är det viktigt att förbereda allt så noggrant som möjligt innan.

– Meningen är att vi inte ska behöva åka hit igen på ett tag, utan nu gör vi en större åtgärd som lövträden ska svara på. Tanken är att de fortfarande ska ha luft runt kronan om tio år, och dra nytta av gallringen som gjorts, berättar Pär Viksten. 🌿

”Skogen måste sättas i en samhällskontext”

I JUNI GÅR världens största kongress för skogsforskning – IUFRO World Congress – av stapeln.

I år arrangeras kongressen med SLU som värd, tillsammans med universitet i Norden och Baltikum. Fler än 5000 forskare, intressenter och ministrar från hela världen väntas till Stockholm för att utbyta kunskap och sätta agendan för den globala forskningen och skogspolicyfrågor framöver. Temat för årets kongress är ”Skogen och samhället fram till 2050.”

– Det här temat öppnar för att man måste sätta skogen i en samhällskontext. I den gröna omställningen har skogen en viktig roll att spela, och där är skogsforskningen helt central i att guida och ge kunskap som vi kan stödja oss på, säger Karin Fällman Lillqvist som är hållbarhetschef på Skogssällskapet.

Mässan äger rum på Stockholmsmässan 23-29 juni. Skogssällskapet bidrar med forskningsmedel till kongressen och är, tillsammans med Skogforsk, värdar för en exkursion.

– Vi kommer även att vara på plats på mässan, så vill man träffa oss är det bara att komma förbi, säger Karin Fällman Lillqvist. 🌿

Karin Fällman Lillqvist.
FOTO: FREDRIK BANKLER

Bli en del av vår värld

Se vilka frivilliguppdrag som finns just nu nära dig.

rodakorset.se/engagera-dig

LÄTT ATT APPLICERA - ÅRET RUNT - FÅR ANVÄNDAS PÅ FSC & PEFC CERTIFIERADE SKOGAR

Stoppa viltskador med marknadens mest kostnadseffektiva produkt!

Effektiv och skonsam mot plantan

Devita[®] | **VILT SKYDD**
MOT VILTSKADOR

Cervaroll byter namn till Devita

Vår omtyckta och väl beprövade viltrepellent Cervaroll byter namn till Devita. Vi är övertygade om att Devita, som betyder undvika på latin, kommer att föra arvet från Cervaroll vidare.

Devita bildar, när den torkat, en hård hinna som skyddar mot betning. Produktens ljusa färg ger också indirekt ett skydd mot betning och gör dessutom det enkelt att se var man behandlat.

Läs mer om hur du stoppar viltskador på www.interagroskog.se

BESÖK OCKSÅ VÅR WEBBUTTIK
Interagro Skog AB

EU

”Kunskapsläget ser bättre ut.”

Hur påverkar EU-politiken den svenska skogen och ett av unionens mest skogsrika land? Andreas Eriksson, utredare på Skogsstyrelsen, ger oss en uppdaterad lägesrapport inför det stundande EU-valet.

Text: Linda Fritiofsson

EU har ingen gemensam skogspolitik, men unionen kan lagstifta på en rad områden som kan påverka den svenska skogen och dess ägare. Under den senaste mandatperioden har en rad lagförslag presenterats – och flera är fortfarande uppe på förhandlingsbordet.

I juni är det val till EU-parlamentet. Vilka förändringar kan vara på gång – och hur kan det påverka skogsägare i Sverige?

– Under den senaste mandatperioden har miljö och klimat varit högt prioriterat för EU-kommissionen, vilket inneburit en rad lagförslag som på olika sätt berör skogen. Flera av förslagen har man ännu inte beslutat om, så snarare än att flera nya förslag presenteras lever dessa pågående förslag vidare för att eventuellt implementeras under kommande mandatperiod. Med tanke på omvärldsläget är det dessutom troligt att andra områden, så som säkerhets- och geopolitiska frågor, hamnar högre upp på agendan framöver.

Berätta om några aktuella lagförslag som berör skogen!

– Ett som är färdigförhandlat är den så kallade avskogningsförordningen som träder i kraft vid årsskiftet. Den syftar till att förhindra global avskogning, där skogsmark omvandlas till jordbruksmark, och skogsförstörelse, exempelvis omvandling av urskog till planterad skog. Virke från skogar som orsakar detta får inte säljas på EU:s inre marknad. Förordningen innebär också ökade krav på spårbarhet från avverkning till slutprodukt.

– Ett annat exempel är ett EU-ramverk för skogsövervakning som kommissionen föreslog i höstas och som förhandlas nu under våren. Det är en förordning där man ställer högre krav på medlemsländerna att redovisa mer information om skogen. Detta för att få in mer detaljerade data på hur skogen utvecklas i EU-länderna – exempelvis för att kunna minska risken för skogsbränder. Sverige har redan mycket offentlig data om skogen, men ett införande skulle ändå kräva ett större och mer detaljerat rapporteringskrav.

Berätta om något annat aktuellt lagförslag som berör skogsägare.

– Som en del i EU:s strategi för biologisk mångfald har man under lång tid förhandlat om en förordning om restaurering av natur. Förslaget röstades efter många turer igenom i Europaparlamentet. Men efter den sista omröstningen i ministerrådet nu i mars drogs lagförslaget tillbaka eftersom det inte fanns tillräckligt stöd från medlemsländerna. Sverige var ett av länderna som hade aviserat att man skulle rösta emot då man menade att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till skogsbrukarnas villkor.

– Lagförslaget handlar bland annat om att länderna i EU ska återställa 20 procent av den landyta och hav som människan har förändrat, och att länderna ska ha ett mer blandat skogsbruk. För skogsägare skulle ett införande kunna innebära att en del produktiv skogsmark behöver tas ur bruk för att skyddas och/eller att man behöver

skydda en större del av en viss skogstyp. Men framtiden för lagen är nu osäker och det är svårt att säga hur stora arealer det i så fall skulle handla om.

Hur ser kunskapen om EU:s skogspolitik ut bland svenska skogsägare, skulle du säga?

– Det är svårt att veta säkert, men min bild är att kunskapsläget ser bättre ut än för några år sedan. Det har varit en händelserik mandatperiod för frågor som rör skogen och jag tror att många skogsägare har uppdaterat sig i större utsträckning eftersom frågorna varit mer aktuella.

Kraven tycks kunna bli fler för skogsägare i framtiden, men också möjligheterna?

– Ja. Att skogsägare på nya sätt ska kunna få betalt för skogens ekosystemtjänster är en aktuell fråga och inom EU har man exempelvis enats om ett certifieringsramverk för upptag och infångning av koldioxid. Lagstiftningen kommer inte ge en direkt möjlighet till ersättning, men att det finns en struktur för hur man ska räkna lägger ändå en grund för en ny marknad. Att sälja och köpa kol-krediter är en bubblande marknad och det finns redan idag enstaka exempel i Sverige. 🌱

Andreas Eriksson.
FOTO: PRESS

Alla pratar om...

Tema:

Förnygrings- forskning

Plantorna och fröna som vi sätter i jorden i dag lägger grunden för framtidens skogar – men hur gör vi det på bästa sätt i en tid präglad av klimatförändringar och nya samhällskrav? Vi fördjupar oss i forskningsläget, utmaningarna och möjligheterna.

Foto: André de Loisted

SAMHÄLLETS KRAV

formar förnygringsforskningen

Förnygringen lägger grunden för framtidens skogar och är ett viktigt forskningsområde. Under stora delar av 1900-talet låg fokus i forskningen på återplantering av tall och gran – men nu har forskningen tagit en ny riktning.

Text: Monica Forsberg

KRAVET PÅ ATT återplantera skog efter avverkning kom i och med Sveriges första skogsvårdsplan 1903 – och det har format den svenska förnygringsforskningen. Under många år dominerades den nämligen av återplantering av våra vanligaste trädslag; tall och gran. Men 1993, när miljö och produktion blev jämställda mål i skogslagstiftningen, kom en viktig brytpunkt. De senaste 30 åren har forskningen utvecklats, framför allt i tre riktningar, berättar Göran Ericsson, dekan för SLU:s skogsvetenskapliga fakultet.

– Det första spåret har fokus på förnygring med andra trädslag än tall och gran. Vilken typ av plantor behövs och hur ska förnygringen gå till när vi vill öka lövträdsandelen och kanske etablera blandbestånd? Det andra spåret är att man såklart tittar på klassiska frågor som hur man planterar, hur man gödslar och vilken effekt det får på tillväxten. Det

Göran Ericsson.
FOTO: SUSANNE BERGSTRÖM

tredje spåret är genetik. Traditionellt har forskningen varit fältbaserad och inriktad på att hitta plusträd* som har använts i skogsförädlingen. Idag arbetar forskarna mycket med molekylära metoder för att snabba på selektionen.

DET FÖRÄNDRADE KLIMATET ställer nya krav, och ett område det forskas mycket på just nu är att få fram mer stresståliga plantor. Det vill säga plantor som klarar av en större variation i både ljusförhållanden, temperatur och nederbörd. – Ett konkret exempel är att vi vill ha plantor som bättre

klarar av en varm och torr sommar som den 2018, men också det omvända att de överlever en blöt sommar med mycket nederbörd, säger Göran Ericsson.

Samtidigt pågår forskning för att få fram ett plantmaterial som är mer regionalt och lokalt anpassat.

– Mycket kretsar kring genetik, att få

fram plantor som har anpassats för olika förutsättningar när det gäller väder och vind, men på sikt också att genom förädling förändra egenskaperna hos veden, så att vi redan på plantstadiet kan förutse slutproduktens fiberkvalitet.

”Vi vill ha plantor som bättre klarar av en varm och torr sommar som den 2018, men också det omvända.”

Ett annat, lite udda forskningsområde, handlar om att säkerställa att det i framtiden finns stora träd för att kunna få fram rätt typ av material när det är dags att renovera gamla kulturmärkta byggnader.

– Oavsett vilken svensk stad man är i så finns det gamla trähus. De går såklart att renovera med det materialet vi har

idag, men om man vill ha samma typ av material som när huset en gång byggdes är det svårare, säger Göran Ericsson.

Vad är det som styr vad det forskas på?

– Dels är det trender inom grundforskningen, helt enkelt vad vi som forskare är nyfikna på. Under lång tid har vi till exempel varit intresserade av att förstå på cellulär nivå vad som reglerar plantornas tillväxt. Det andra som styr är samhällets prioriteringar. I grunden är det politiska beslut kopplade till krav på ökad biologisk mångfald som har gjort att vi har skiftat fokus från tall och gran till mer blandade bestånd. Det kommer nya trender och nya områden som samhället väljer att satsa på. Så har det alltid varit och det får man vara ödmjuk inför som forskare, säger Göran Ericsson. 🌱

*Plusträd är träd som genom förädling har valts ut för sina särskilt goda kvaliteter och egenskaper.

”Vi kan fånga upp det som är aktuellt”

I mer än 100 år har Skogssällskapet arbetat för att förbättra det svenska skogsbruket. Bland annat genom att varje år dela ut upp till 20 miljoner kronor i anslag till tillämpad skoglig forskning.

Karin Fällman Lillqvist.
FOTO: FREDRIK BANKLER

KARIN FÄLLMAN LILLQVIST, hållbarhetschef på Skogssällskapet, vilken roll spelar Skogssällskapet för forskningen inom skog i Sverige? – 20 miljoner kronor är inte jättemycket pengar i sammanhanget, men det är anslag som är helt dedikerade till tillämpad skoglig forskning. De stora forskningsinstituten ger ofta stora summor till långa projekt, men vår nisch är de lite kortare, tydligt avgränsade projekten, där vi kan se en praktisk nytta. Vi kan också vara ganska snabbfotade och fånga upp det som är aktuellt just nu. Till exempel har vi gett mycket pengar till forskning kring granbarkborren de senaste åren. Därför är det viktigt att vi finns.

Vad ser du för utmaningar och behov inom förnygringsforskningen framöver?

– Förnygringen är bland det viktigaste du gör som skogsägare, och det finns historiska exempel där bristande kunskap har fått katastrofala följder. Därför är det jätteviktigt att vi tar reda på mer. Vi vet att vi står inför ett förändrat klimat och frågan är då hur vi behöver anpassa

förnygringen. Kanske måste vi tänka lite annorlunda än tidigare. I Sverige är vi världsmästare på plantförädling av tall och gran, men i framtiden är det kanske andra trädslag som behövs, där ser jag en stor utmaning.

”Förnygringen är bland det viktigaste du gör som skogsägare.”

Kan du ge exempel på en spännande fråga inom förnygringsforskningen just nu?

– Om vi bestämmer oss för att arbeta med fler trädslag tror jag att det är viktigt att titta på hela kedjan, från förädling och plantodling till slutprodukt. Forskningsprojektet Trees for me, som bland annat har tittat på möjligheterna med björk, är ett bra exempel. För om klimatet kräver att vi går över till mer lövträd då måste vi också fundera på vad de har för användningsområden. 🌱

ENKÄT OM FÖRYNGRING:

Lisa Sennerby Forsse

Docent i lövträdsodling, tidigare rektor vid SLU och medlem i Skogssällskapets styrelse.

Thomas Kraft

Programchef förädling, Skogforsk.

Ove Nilsson

Professor i skoglig genetik och föreståndare Umeå Plant Science Center.

Vad är det som skulle kunna skapa en faktisk förändring i skogsbranschen när det gäller föryngring?

”Det pågår många diskussioner i skogsbranschen om skogens roll nu och i framtiden, tyvärr ofta så att skogens nytta ställs mot klimatförändringar och biodiversitet. Det är olyckligt då det inte måste vara antingen eller. Även EU:s inspel och syn på vår skogspolitik genererar många känslor då våra nordiska skogar i många avseenden skiljer sig från de längre söderut i Europa. Det innebär att sätten att bruka olika typer av skogar varierar på goda grunder. Samtidigt kan vi se ett ökat intresse för ett mer varierat skogsbruk som hyggesfritt och naturlig föryngring, hos våra svenska skogsägare vilket för oss närmare EU:s förordningar och rekommendationer. Men sådana förändringar kräver mer kunskap om effekter och konsekvenser av olika metoder, vilket vi hoppas kunna bidra till genom den forskning som Skogssällskapet finansierar.”

Vad tror du kommer hända framöver?

”Jag tror att vi kommer att se en förändring där allt fler vågar prova naturlig föryngring, till exempel genom att lämna kvar småplantor när man avverkar, eller lämna kvar vissa träd som får fröa av sig. Vid naturlig föryngring slipper du också kostnaden för att köpa förädlade skogsplantor. Men tillväxten kan ta längre tid och det blir svårare att byta trädslag som anpassning till klimatet. Med tiden kommer vi att öka vår kunskap och nya forskningsresultat kan hjälpa skogsägare att ta kloka beslut som är grundade på vetenskap och erfarenhet.”

”Det är tydligt att det finns ett stort värde i förädlade plantor när det gäller föryngringar, men för att få ut en effekt av de förädlade plantorna blir det allt viktigare att det är just de som överlever och bildar det färdiga beståndet. Detta får nu mer fokus, inte minst genom forskningsprojektet Föryngringskollen, som undersöker vad som behövs för att plantorna ska kunna överleva och etablera sig. Vi behöver också lära oss mer om nya skydd mot snytbaggar och andra skadegörare. Tidigare användes kemiska skydd mot till exempel snytbaggar och vi vet att dessa var effektiva. Kraven på minskad användning av kemikalier i plantskolorna påverkar också hur plantorna klarar sig i skogen och de här förändringarna gör att vi behöver ha ett större fokus på föryngringar och plantornas hälsostatus.”

”Vi kommer få ny kunskap inom flera områden. Vi har bland annat nya fröodlingar, de så kallade TreO-fröodlingarna (tredje generationens fröodlingar) som börjar producera frö i allt större mängder. Där räknar vi med cirka 25 procents genetisk vinst, det vill säga att plantor från de här odlingarna ska ge ungefär 25 procent högre tillväxt än oförädlade plantor. Det är också viktigt utifrån arbetet med att klimatanpassa skogarna. Med förädlade plantor har vi möjligheten att välja plantor som är anpassade till framtidens klimat. Men för att få ut dessa positiva effekter är det viktigt att de planterade plantorna överlever i högre utsträckning. Mera kunskap gör att vi förhoppningsvis på sikt kan lösa problemet med att många av de planterade plantorna dör och att vi därför får en sämre tillväxt.”

”Jag tror att det är flera saker som kan skapa förändring. Bland annat kommer vi kunna ta fram nya och bättre plantor snabbare och mer effektivt. Plantor som klarar av klimatförändringar och är bättre anpassade mot till exempel nya sjukdomar och insekter. Just nu ser vi en ökad skogsdöd som sprider sig norrut. Det handlar till stor del om följd-effekter av klimatförändringar. Därför är det oerhört viktigt att vi får fram verktyg för att snabba på förädlingen av bättre anpassade plantor.”

”De senaste åren har vi kunnat kartlägga trädens arvs massa på ett nytt sätt. När vi får koll på generna och vilka som styr olika egenskaper, kan vi nyttja den kunskapen i förädlingsprogrammen. Då kan man redan på groddstadiet se och välja ut plantor som tack vare sin genetik är mer motståndskraftiga. Det här är ett nytt sätt att jobba på inom förädling och som kommer göra stor skillnad.

Jag vill också lyfta fram somatisk embryogenes, som innebär att man kan göra kopior av fröerna från de absolut bästa föräldrarna man har i sitt förädlingsprogram. Den här processen har tidigare varit lite för långsam och dyr, men nu har det skett framsteg som gör att man kan börja automatisera processen. Det gör också att man snabbare kan ställa om utifrån nya förutsättningar, till exempel om det dyker upp en ny sjukdom. Den här tekniken kan rent teoretiskt ersätta fröodling, där det kan ta 20–30 år att producera frön. Den första pilotfabriken för att producera hundratusentals frösticklingar är redan igång här i Umeå. De nya verktygen och metoderna kommer kunna bidra till att vi får en mer dynamisk och adaptiv föryngring.”

Framtidens skogsförnygring

Plantorna och fröna som landar i jorden idag kommer att vara uppvuxen skog först om 60-100 år. Hur ska vi då kunna veta vad, när och hur vi ska förnygra – när dessutom ett förändrat klimat och nya samhällskrav kan ge totalt annorlunda förutsättningar för skogen? Vi samlade tre personer med lång erfarenhet av förnygring för att prata om kunskap, utmaningar och lärdomar inför framtiden.

Text: Ulrika Lagerlöf Foto: André De Loisted/Fredrik Bankler

– När jag läste till jägmästare var det gran, gran, gran. Idag är det annorlunda. Det handlar både om att vi arbetar med fler trädslag i produktionsskogen – som björk och ek – och en större variation i skötsel. Vi planterar löv längs vägarna, lämnar zoner för självförnygring och utformar hyggena så att de följer landskapet. Det blir en större mångfald men kräver också mer planering, säger Relika Kaer, skogsförvaltare på Skogssällskapet i Hässleholm.

RELIKA BERÄTTAR ATT hon numera ofta skriver i traktdirektiven att entreprenören ska ringa henne innan arbetet påbörjas, så att de får träffas i fält och gå igenom vad som ska göras. Staffan Mattsson, skoglig verksamhetsutvecklare på Skogssällskapet, tror att komplexiteten i förnygringarna kommer att öka ännu mer i framtiden.

– Idag skapar vi mindre hyggen och lämnar mer hänsyn och fler levande träd på hyggena jämfört med tidigare. Det ställer högre krav på utförarna av markberedning och plantering, för att man ska lyckas med förnygringen. I framtiden tror jag det kommer att bli en ännu större utmaning, när vi får allt fler intressenter som ställer krav på skogsbruket, säger han.

BÅDE INOM SVERIGE och i EU:s olika instanser debatteras skogsbruket intensivt, framförallt kopplat till klimatnytta och påverkan på den biologiska mångfalden. Men också estetiken har blivit en viktig fråga, särskilt i tätortsnära områden. Ett exempel på en åtgärd som ofta väcker starka känslor är markberedningen. – Jag förstår det, för det kan verkligen se dramatiskt ut efter en markberedning. Samtidigt är det en viktig åtgärd för att

plantorna ska överleva och få en bra start, säger Staffan.

– Men med en bra markberedning är det ju inte meningen att man ska vända upp och ner på hela marken, fyller SLU-forskaren Urban Nilsson i. Det behövs egentligen bara mineraljord i en tio centimeters radie runt plantan för att skydda mot snytbaggskador.

HÄR ÄR TEKNIKUTVECKLING en viktig fråga inför framtiden – hur markberedning kan ske med så liten markpåverkan som möjligt. Samtidigt förändrar klimatförändringarna förutsättningarna för planteringen.

– I norra Sverige fungerar till exempel inte markberedningsmetoden omvänd torva lika bra längre, för att det blivit för torrt, berättar Urban Nilsson. Hittills har vi sett näringen i skogen som den

Staffan Mattsson

Skoglig verksamhetsutvecklare på Skogssällskapet. Utbildad skogstekniker med bakgrund som forskare vid Skogforsk. Jobbade där med förnygringsfrågor, bland annat snytbaggskador och maskinell plantering. Har därefter arbetat på Skogssällskapet i ett flertal roller, först som skogsförvaltare och idag som skoglig verksamhetsutvecklare där skogsskötselåtgärder och förnygring ingår.

begränsande faktorn men i och med klimatförändringarna blir vi kanske i högre utsträckning vattenbegränsade, och det här är ett exempel på det.

PLANTÖVERLEVAD ÄR ETT område som diskuteras flitigt inom skogsbruket idag, och nya siffror från Förnygringskollen (se s. 18) visar dessutom att det verkar finnas en skillnad mellan antalet satta plantor i förnygringarna och hur många som skulle ha planterats, något som väckt stor oro. – Om resultaten stämmer kommer vi att ha många skogar som har färre än 1000 planterade träd per hektar när de väl växer upp. Det blir skog ändå, eftersom det kommer att bli ett större inslag av naturligt förnygrade träd, men det var inte det som markägaren ifråga beställde, säger Urban Nilsson.

”Den infrastruktur som vi har för gran och tall när det gäller plantor och frön måste till för fler trädslag.”

Urban Nilsson, SLU.

ATT MÅNGA PLANTOR inte överlever sina första år – på grund av torka, snytbaggskador och viltbete – är en annan stor utmaning.

– De insekticider som vi hade tidigare skyddade inte bara mot snytbagg utan mot alla möjliga insekter. Vi ser vi nu att till exempel andra vivlar och svarta bastborren orsakar skador på planterade plantor, något vi inte tidigare uppmärksammat, säger Urban.

– Här behöver vi lära oss mer om hur de mekaniska skydden fungerar, men också bli bättre på att sätta plantan i en riktigt bra planteringspunkt. Sen tror jag att frågan om plantvård är jätteviktig. Plantan kan ju ha utsatts för allt möjligt längs vägen från plantskola till skogen, som vi inte vet om. Det påverkar ju också förnygringsresultatet, påpekar Staffan Mattsson.

Urban håller med.

– Det här är en utomhussport, så att komma till 100 procents överlevnad kommer aldrig att gå, det kommer alltid att hända saker. Men jag tror att det som Staffan lyfter om planthanteringen är jätteviktigt. Vi måste plantera så vitala plantor som möjligt.

DET FINNS DOCK trädslag som är tåligare än andra. Urban Nilsson säger att den ryska lärken (också kallad sibirisk lärk),

Urban Nilsson

Professor i skogsskötsel vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Baserad i Alnarp men jobbar med skötselfrågor över hela Sverige. Var under 90-talet främst inriktad på förnygring, men har sedan också arbetat mycket med produktionsfrågor. Föreståndare för det tvärvetenskapliga kunskapscentrumet Trees for Me där syftet är att främja toppmodern forskning och öka kunskapen om snabbväxande lövträd.

som anses vara ett inhemskt trädslag i Sverige, är en riktig överlevare. Intresset för trädslaget ökar från skogsägare framförallt i norra Sverige, men utmaningen är att det saknas frön och plantor – något som gäller för allt som inte är tall och gran.

– Den infrastruktur som vi har för gran och tall när det gäller plantor och frön måste till för fler trädslag. För björk är det på gång, men det saknas för andra trädslag och här behövs investeringar, säger Urban.

Relika berättar att hon får mycket frågor och funderingar från skogsägare kring vad man ska förnygra med, och Staffan och Urban instämmer.

– Skogsindustrin i Sverige är ju till stor del beroende av barrskog idag, och även om fler markägare vill ha lövskog så vill många samtidigt ha en ekonomi i sitt brukande. Och än så länge är det barrträden som ger ekonomi, säger Relika.

”Idag skapar vi mindre hyggen och lämnar mer hänsyn och fler levande träd på hyggena jämfört med tidigare.”

Staffan Mattsson, Skogssällskapet.

– Samtidigt tror vi att björken kommer vinna mycket mark närmaste åren. Och får man bidrag för att plantera ek så kan det faktiskt konkurrera ekonomiskt med en granplantering på bördig mark, säger Urban.

Relika instämmer och påminner om att det går att få stöd.

– Det finns bidrag att söka för plantering

och hägn av ek, och under mina år har alla ansökningar jag skickat in beviljats bidrag, berättar hon.

DET ÄR PÅ grund av betetrycket från klövvilt som hägn krävs för att få upp en förnygring av ek idag. Och detsamma gäller för lövträd i hela landet.

– Jag tycker att vilttrycket har ökat genom åren, säger Relika och får medhåll från Urban.

– Viltet verkar vara omätliga när det gäller rönn, asp, sälg och ek (RASE). Att öka mängden viltfoder i landskapet generellt är såklart viktigt, men jag ser inte att vi inom en snar framtid kommer att kunna förnygra RASE-arter utan hägn, säger Urban.

IDAG STÅR PLANTERING för 90 procent av förnygringarna i skogen, men vid

Relika Kaer

Skogsförvaltare på Skogssällskapet. Utbildad jägmästare i Estland och Sverige. Sedan 1 februari 2024 skogsförvaltare på Skogssällskapet i Hässleholm. Arbetade innan dess i 16 år på Gustavsborg, ett familjeägt bolag med skogsfastigheter i nordöstra Skåne, Halland, Blekinge och Småland med skogsförvaltning och virkesinköp, och ansvarade för bolagets samtliga planteringar.

millennieskiftet utgjordes så mycket som 40 procent av naturlig förnygring. Den kraftiga minskningen tror Urban Nilsson har flera orsaker.

– Många fröträd har drabbats hårt av stormfällningar samtidigt som intresset för förädlade plantor har ökat. Dessutom får vi fler och fler distansägare, som bor långt från sin skogsfastighet. Naturliga förnygringar kräver närvaro och kunskap, så det kan bidra till att fler väljer plantering som metod idag, säger Urban.

– Samtidigt diskuteras ju hyggesfria skötselmetoder flitigt nu, och om skogsägarna nappar på det och faktiskt börjar sköta skogen mer hyggesfritt kommer nog andelen naturliga förnygringar att öka igen, säger Staffan.

Det är något som Urban Nilsson tycker vore positivt.

– Idag utnyttjar man inte potentialen för

naturlig förnygring som finns på många marker. Det är också ett sätt att variera skogsbruket, och en viktig kunskap som vi behöver bibehålla så att den inte går förlorad, säger han.

AVSLUTNINGSVIS DÅ – vad vill panelen ge för råd till dagens skogsägare inför framtidens förnygringar?

– Att sprida riskerna och öka variationen är de allmänna råd som vi kan ge idag, och att såklart inte plantera gran på torr mark, säger Urban. Sen behöver vi forska mycket mer på andra trädslag än gran och tall och se vilken potential de har i ett förändrat klimat beroende på ståndort, för där saknas mycket kunskap. Men som skogsägare kan man inte vänta på att kunskapen ska komma ikapp.

– Det man kan göra är ju att testa i mindre skala. Till exempel att luckhugga

”När jag läste till jägmästare var det gran, gran, gran. Idag är det annorlunda.”

Relika Kaer, Skogssällskapet.

på en mindre yta, säger Staffan. Och att rådfråga seriösa aktörer.

– Följ med på exkursioner där det pågår praktiska försök, diskutera med din skogsförvaltare och se och lär av hur andra har gjort, säger Relika. För det är ju först om 50-70 år som vi verkligen ser resultatet av det vi förnygrar idag. 🌱

Kraftsamling för att få fler plantor att överleva

Oförutsägbart klimat, snytbaggar och betande djur. Hoten mot unga, planterade plantor är många. I jätteprojektet Förnygringskollen undersöks de bakomliggande skälen till att plantorna dör, för att snabbt kunna sätta in åtgärder som kan förbättra situationen.

Text: Sara Steinholtz Sparby
Illustration: Shutterstock

ATT SNABBT ETABLERA nya träd efter avverkning är viktigt för skogens tillväxt, ekonomin och klimatet, men det finns många hot som plantorna behöver tackla – särskilt under de första åren efter planteringen.

– Förnygringarna är bland det absolut viktigaste för skogsnäringen. Hur man

lyckas där har väldigt stor betydelse för skogens utveckling och tillväxt. Det är där vi lägger grunden till framtidens skog, säger Mattias Berglund som driver projektet Förnygringskollen tillsammans med Jonas Öhlund, båda från branschforskningsinstitutet Skogforsk.

– Förnygring och hot mot plantor är en högaktuell fråga. Trots att det finns mycket forskning inom området, förlorar vi runt 30 procent av de unga plantorna redan under de tre första åren efter plantering. Därför är olika skogsaktörer eniga om att vi måste kraftsamla för att skapa ny kunskap, väcka intresse och förhoppningsvis kunna råda bukt på det här, säger Jonas Öhlund.

FÖRNYGRINGSKOLLEN DRIVS AV Skogforsk i samarbete med åtta skogsföretag som tillsammans står för mer än hälften av alla planteringarna i Sverige. Målet är att få stabilare förnygringsresultat med högre överlevnad av planterade plantor genom att studera orsakssambanden mellan de höga plantavgångarna och få en ökad förståelse för vilka faktorer som betyder mest för plantornas förmå-

ga att överleva. I projektet tittar man på praktiskt utförda planteringar över hela landet.

– Vi insåg tidigt att det är stor skillnad på hur det ser ut i kontrollerade försök jämfört med praktiken. I kontrollerade försök väljer man ofta ut bra marker och gör en perfekt markberedning, men sådana förhållanden är det sällan i verkligheten, säger Mattias Berglund.

Mattias Berglund.
FOTO: ELIN FRIES

I PROJEKTET VÄLJER forskarna årligen slumpvis ut ett stort antal genomförda planteringar hos skogsföretagen och lägger sedan ut tio provytor i varje plantering som undersöks och följs upp efter första tillväxtsången. En delmängd av provytorna återinventeras också efter tre vegetationsperioder. I varje

provyta mäts först en rad olika saker så som markpåverkan och ståndortsfaktorer.

– Att urvalet görs slumpvis är viktigt och gör att vi kan uttala oss om hur plantering generellt utförs i landet. Vi ser också att det är stor variation kring hur man lyckas mellan olika planteringar. Skillnaderna mellan de geografiska regionerna är också

Trots att det finns mycket forskning inom området, förlorar vi runt 30 procent av de unga plantorna redan under de tre första åren efter plantering, säger Jonas Öhlund

FOTO: PRIVAT

intressanta, här finns potential att lära av varandra, säger Jonas Öhlund.

UNDER PROJEKTETS GÅNG samlas mätvärden kopplat till plantorna och dess vitalitet in. Skador och symtom samt vilka skadegörare det rör sig om registreras och plantan bedöms på en skala från fullt vital till död. Hittills har den första av fem fullskaliga inmätningar genomförts i Förnygringskollen där 38 000 plantor mättes efter en tillväxtsång. Resultaten visade bland annat att valet av planteringspunkter var viktigt för plantornas initiala överlevnad.

– En vanlig planteringspunkt som används i stor utsträckning idag, särskilt i Norrland och Svealand, är den så kallade omvända torvan. Resultaten visade att plantor planterade i denna punkt dog i större utsträckning än plantor planterade i mineraljordspunkter. Men vi hade en mycket torr försommar ifjol vilket kan ha påverkat resultatet. Därför är det viktigt att invänta fler årsmätningar för att hantera variationerna i vädret, säger Jonas Öhlund. Han påpekar också vikten av att

följa tillväxten hos plantorna i de olika planteringspunkterna.

– En god överlevnad är inte värd så mycket om de planterade plantorna växer så dåligt att de i slutändan konkurreras ut eller röjs bort.

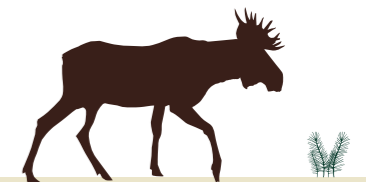

Jonas Öhlund.
FOTO: SKOGFORSK

EN ANNAN UPPTÄCKT är att man under inmätningen hittade få plantor i förhållande till vad som var förväntat.

– När vi sammanställde medelvärden för hur många plantor som beställts och återrapporterats, visade det sig att 30–40 procent av plantorna saknades. Det går bara att spekulera i vad det beror på.

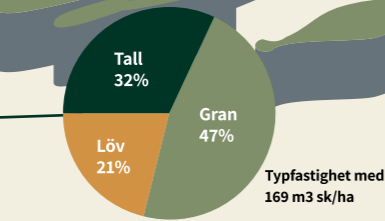
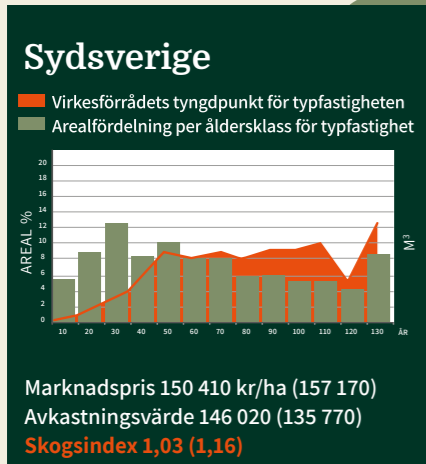
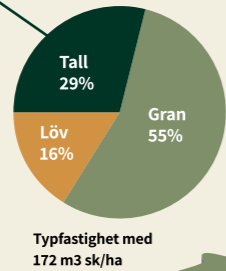
En mindre del kan förklaras av plantor som har dött och hunnit försvinna från planteringen till inventeringstillfället. Vi såg också i våra kontrollinventeringar att inventerarna missade en mindre andel plantor vid inventeringen, 3–8 procent. Detta förklarar dock bara en mindre del av de saknade plantorna. Det vi kan säga är att det är allvarligt att så många plantor saknas och att det är något som behöver utredas vidare. 🌱

Förnygringskollen

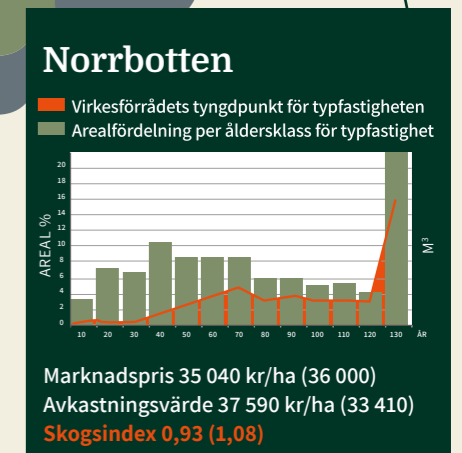
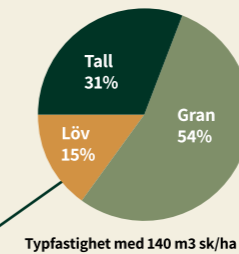
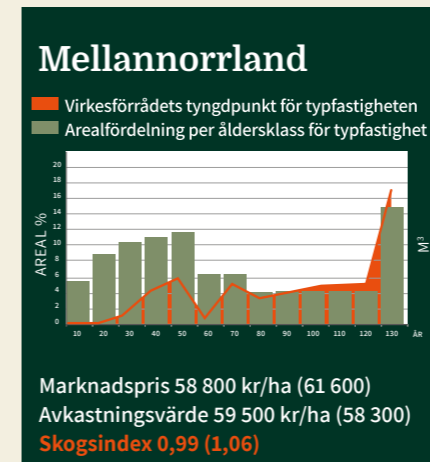
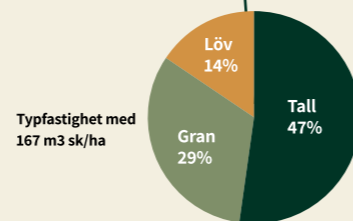
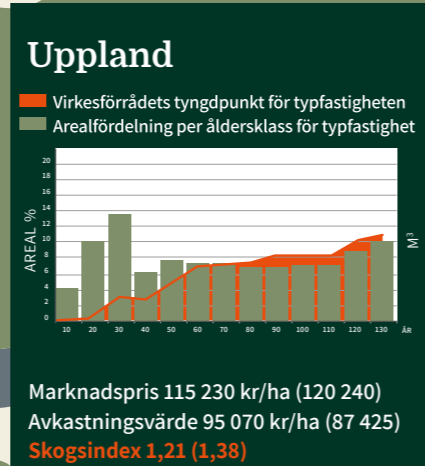
Ett femårigt forskningsprojekt som drivs av Skogforsk i samarbete med åtta skogsföretag, bland annat Skogssällskapet. Målet är stabilare förnygringsresultat med högre överlevnad för planterade plantor.

Totalt kommer mer än 2 000 planteringar att inventeras under projektets löptid. Planteringarna fördelas lika mellan norra, mellersta och södra Sverige. Årligen slumpas planteringarna ut hos de olika skogsföretagen för att på bästa sätt spegla den verkliga situationen i landet. Merparten av planteringarna kommer enbart att följas upp efter ett år men 20 procent återinventeras även efter tre år. För att möjliggöra detta kommer provytorna och plantorna i dessa planteringar att märkas vid den första inmätningen.

Det här är Skogsindex

> Skogssällskapets index bygger på aktuell prisrapportering från hela landet. Genom att dividera marknadspris för en skogsfastighet med avkastningsvärdet för virket får man en kvot som kan användas i jämförelse med andra fastigheter. Låg kvot innebär att du får mycket skog för pengarna, hög kvot betyder att du betalar för annat än virke (närhet till storstad, bra jakt, exploateringsmöjligheter etcetera).

SKOGSINDEX FÖR VÅREN 2024. VÄRDEN INOM PARANTES ANGER SKOGSINDEX HÖSTEN 2023.

Skogsindex: Viss optimism på marknaden

Marknaden för skogsfastigheter är fortsatt svag medan virkespriserna fortsätter stiga. Totalt ger det här ett rekordlåg skogsindex och ett starkt köpläge. Det berättar Skogssällskapets fastighetsexpert Ulrik Abelson.

Text: Malin Letser

REDAN I HÖSTAS var trenden tydlig: priserna på skogsfastigheter började dippa och marknaden gick trögt. Statistik från slutet av fjolåret och början av året visar på samma tendenser. Det berättar Ulrik Abelson som är fastighetsexpert på

Skogssällskapet.

– Vissa fastigheter och områden går bättre, medan det i andra områden och för enstaka objekt ibland är stendött, så det är en lite spretig bild. Men sammantaget är marknaden seg och priserna något

backande. Samtidigt finns det tecken på en återhämtning med nyligen gjorda fastighetsaffärer på västkusten. Det finns också en förväntan på att fastighetspriserna nu har bottnat och borde vända uppåt. Frågan är bara när vändningen kommer; nu i vår, senare under 2024 eller först 2025?

ULRIK ABELSON BERÄTTAR att säljare har fått anpassa sig efter en marknad som har satt sig på en ny, lägre nivå och där köpare och lånegivande banker är mer noggranna.

– Vid lånefinansiering har banken kollat kassaflöde och förutsättningar både en och två gånger. I andra fall ska köpare få loss kapital från andra affärer. Det här är två exempel som gör att försäljningsprocessen går långsammare, berättar han och tillägger att den långdragna vintern, med en sen vår också har bidragit till att

marknaden ännu inte startat upp riktigt.

– Med den sena våren har det varit svårt att komma ut och fota och lägga ut fastigheter för mäklarna. Det har bidragit till förseningar i marknadsföring och försäljning.

Även vad det gäller utvecklingen av marknaden för virke är trenden densamma som i höstas: priserna har fortsatt stiga på i stort sett alla sortiment och i princip över hela landet.

– Framför allt i södra Sverige har timmerpriserna dragit i väg, och många sågverk har haft små råvarulager. Delvis beror bristen på att skogsägare har kämpat med barkborrar och tvingats avverka hårt ett tag. Det har tårt en del på slutavkningsmöjligheterna för många skogsägare, säger han.

Ulrik Abelson.
FOTO: FREDRIK BANKLER

En grundläggande förklaring till den heta virkesmarknaden är att råvaruflödet i Östersjöregionen har påverkats av kriget i Ukraina.

– Det kommer inget virke från Ryssland vilket har bidragit till mindre råvara på marknaden.

BLICKAR VI FRAMÅT finns det ändå anledning till viss optimism, framför allt när det gäller fastighetsmarknaden. Bankerna gör prognoser om att räntorna långsamt ska gå neråt.

– Man ser också att köparna verkar komma tillbaka, de är lite mer intresserade nu när marknaden har satt sig på en lite lägre nivå. Köparna ser också att det är goda virkespriser. Fastigheter med lagom mycket slutavverkning är attraktiva.

De som är svårare att sälja är fastigheter med mycket ungskog och svagt kassaflöde – där kan det vara svårare att hitta köpare. Men kan man som köpare hantera likviditeten, så kan dessa fastigheter vara bra investeringar över tid.

För den som går i köptankar menar Ulrik Abelson att läget är väldigt bra nu: Skogsindex faller på alla platser och är på rekordlåga nivåer.

– Det är ett urstarkt köpläge. Är man som köpare aktiv nu kan man hitta köpvärda fastigheter då skogsmarkpriserna är låga, säger han och tillägger:

– Man ska naturligtvis alltid utvärdera den fastighet man ska köpa: hur ser det ut med kassaflödet? Hur är skogstillståndet, vad kan avverkas, hur är den långsiktiga tillväxten och boniteten? Det är viktigt att vara noggrann, säger han. 🌲

BIO-REACT

Projektet Biochar reactors to purify forest runoff water in managed peatland forests – efficiency of novel biochar feedstocks, utfördes mellan 2021 och 2022. Det finansierades av Skogssällskapet.

Projektet BIO-REACT

Biokol kan rena vatten efter dikesrensning

Kan biokolfilter vara ett sätt att förhindra näringsläckage vid dikesrensning? Den frågan har forskarna Eliza Maher Hasselquist och Virginia Mosquera undersökt i ett projekt som Skogssällskapet har finansierat.

Text: Sara Steinholtz Sparby Foto: Virginia Mosquera

– Utgångspunkten för vår studie var att vi behöver nya och innovativa metoder för att minska miljöpåverkan från dikesrensningen, säger Eliza Maher Hasselquist. FOTO: ANDREAS PALMÉN

I SVERIGE DRÄNERAS stora områden torvmark varje år genom dikning. Dikesrensning görs ofta efter avverkning då grundvattennivåerna stiger. Dikesrensning är effektivt för att få bort vatten, men kan samtidigt öka flödet av sediment och näringsämnen till vattendrag, vilket i sin tur leder till försämrad vattenkvalitet med övergödning och algbloomning i sjöar och vattendrag.

– Utgångspunkten för vår studie var att vi behöver nya och innovativa metoder för att minska miljöpåverkan från dikesrensningen och just biokol har potential att fungera som en ”svamp” för näringsämnen, säger Eliza Maher Hasselquist.

Biokol kan produceras från olika organiska råvaror såsom trä eller trädgårdsavfall. Det har många positiva effekter och kan tillsättas direkt i jorden för att till exempel binda näringsämnen och förbättra jordens kvalitet. Men att biokol kan användas som ett filter för att rena näringsrika vatten har inte studerats i

samma utsträckning.

– Större delen av den forskning som gjorts inom det här området har varit i labbmiljö. Vi ville utöka det med fältstudier, med målet att landa i en konkret metod som kan vara till nytta för till exempel skogsägare, säger Virginia Mosquera och fortsätter:

– Först testade vi två olika typer av biokol i labbmiljö, ett baserat på trä (en blandning av tall, gran och björk) och ett baserat på trädgårdsavfall (buskar och grenar), för att se vilket som fungerade bäst. Biokol baserat på trä visade sig avlägsna mer kväve och kol och därför valde vi att ta den varianten vidare till fältet.

De använde jutepåsar som de fyllde med biokol och placerade ut i diken. Resultatet från fältstudien visade att det finns potential för träbaserat biokol att fånga in näringsämnen som sedan skulle kunna återföras till jorden och skogen. Däremot behövs ytterligare studier för att utveckla metoden.

Biokol

Biokol är ett material som kan produceras från olika organiska råvaror som trä eller trädgårdsavfall. Biokol bildas genom att hetta upp organiskt material i en syrefattig miljö, en process som kallas pyrolys.

– Projektet är avslutat men vi skulle vilja fortsätta utveckla den praktiska metoden och göra den mer effektiv. Vår förhoppning är att det längre fram ska finnas ett enkelt och billigt verktyg som skogsägare kan använda, säger Virginia Mosquera och fortsätter:

– Drömmen vore att de näringsämnen som filtreras bort av kolfiltret skulle kunna återföras till skogen de kommer ifrån. Då skulle cirkeln slutas. ♻️

Skogssällskapet tipsar

REDAKTÖR: Malin Letser VAD VILL DU VETA MER OM? Mejla redaktionen@skogssallskapet.se

Sätt guldkant på skogsarbetet i sommar

Sol, värme och långa ljusa dagar – snart är sommaren här och kanske följer hela familjen med ut och hjälper till i skogsarbetet.

Maria Laurin, marknadsutvecklare på Skogssällskapet i Östersund, delar med sig av sina bästa tips för att göra sommarens dagar i skogen extra härliga.

Text: Monica Forsberg Foto: Shutterstock

Oavsett om du är ute själv och röjer eller tar familjen med dig och sätter plantor finns det många små saker som gör arbetet i skogen mysigare.

– God fika och mat är A och O, speciellt om du har barnen med dig. Vi vill såklart föra vårt intresse för skogen vidare till nästa generation och lära dem ta hand om den, men mitt tips är att fokusera på umgänget och upplevelsen. Ta lite längre pauser, fika och försök att inte lägga för stort fokus på resultatet, säger Maria Laurin.

Maria Laurin.
FOTO: PRESS

SNACKS för att fylla på med energi är viktigt, liksom dryck av olika slag.

– Mina favoritsnacks är frukt och nötter, de smälter inte i värmen. Ett tips är att skära frukt i bitar där hemma och ta med i en burk. Då har du färdig fruktsallad att

njuta av i skogen. Det är också ett bra sätt att få i sig extra vätska. Morot och gurka i stavar är också perfekt att ha med sig, säger Maria Laurin.

TERMOSEN har en självklar plats i ryggsäcken, men den kan fungera till annat än kaffet. Lika bra som termosen håller kaffet varmt håller den nämligen din favoritdryck kall när det är varmt ute – varför inte prova ett svalkande iskaffe i sommar?

PASTASALLAD är en somrig och god lunch att ha med i skogen, och glöm inte att ladda väskan med fika, till exempel kanelbullar, sockerkaka och saft. Hårt bröd och mjukost på tub är också smidigt att ha med sig.

– Se till att ha med så att det finns så det räcker till alla och att ni kan ta flera

fikapausar. Det går åt mycket energi vid skogsarbete, säger Maria Laurin.

För att maten ska smaka gott efter några timmar i skogen gäller det att hålla den kall. Använd en kylväska eller lägg kylklampar i en plastlåda med lock och fixa ett eget kylskåp.

– Leta upp en skuggig plats, gräv ner plastlådan lite och lägg mossa över, då håller den sig kall hela dagen, säger Maria Laurin.

MYGGMEDEL (både till dig själv och hunden), keps och solglasögon är andra saker som gör det skönare att vara i skogen på sommaren. Första förband och våtservetter ska alltid finnas i packningen, och Maria Laurin slår ett slag för ett extra ombyte med kläder.

– Att kunna byta tröja och strumpor på lunchen om man är varm, det gör att man genast känner sig piggare och fräschare. 🌿

Svalkande iskaffe till din termos

- 3-6 isbitar (beroende på termosens storlek)
- 2 dl starkt kallt kaffe
- 1 dl mjölk
- 1 tsk socker

Blanda isbitar, kaffe, mjölk och socker i termosen.

Är det väldigt varmt ute kan isbitarna smälta, tänkt därför på att använda extra starkt kaffe.

Skaka termosen innan du håller upp och njut av en god och svalkande kopp iskaffe!

Pastasallad

4 portioner

- 200 g pasta (valfri sort)
- 100 g lufttorkad skinka
- 350 g melon
- 2 dl riven ost
- Pinjenötter
- Ca 1 liter blandad sallad
- Ca 1 dl pesto (efter smak)

1. Koka pastan enligt anvisningarna och låt den svalna.
2. Blanda pasta, pesto och riven ost i en bunke. Skär upp melonen i bitar.
3. Rosta pinjenötterna lätt i en stekpanna och låt dem svalna.
4. Blanda blandsalladen med pastaröran och lägg i en låda.
5. Lägg tomater och melon i en egen låda och pinjenötterna i en liten påse. Skinkan får följa med i sin förpackning. Lägg allt i kylväskan och du är redo!

Virkeskrönika

Oscar Fornander, virkeschef på Skogssällskapet

Många positiva vårtecken

I SKRIVANDE STUND har merparten av de större aktörerna inom svensk skogsindustri släppt sina kvartalsrapporter för det första kvartalet 2024. Givet den lågkonjunktur vi befinner oss i kan man nog sammanfatta läget inom industrin som helt okej. Som väntat har högre råvarukostnader och lägre försäljningspriser jämfört med samma period ifjol påverkat resultaten negativt. Tyngst går det på sågverkssidan där vi i flera fall ser negativa resultat trots att försäljningspriserna på sågat virke verkat ha bottnat och nu är på väg uppåt. Resultaten ligger över lag ändå nära vad marknad och analytiker har förväntat sig och nu spirar ett försiktigt hopp om att lönsamheten härifrån ska ta fart i rätt riktning.

KONJUNKTURINSTITUTETS KONJUNKTURBAROMETER STÄRKER den tesen genom att visa på att den viktiga byggsektorn efter ett par riktigt tuffa år har en framtidstro som börjat återhämta sig. Samtidigt kan det kan påpekas att de positiva tecknen inte är så starka att man kan andas ut, och att Konjunkturinstitutet faktiskt tror att vi är i högkonjunktur först 2026. Ändå är känslan att vintern släpper taget och vårvindarna breder ut sig både utanför fönstret och för svensk ekonomi.

DEN SVENSKA VIRKESMARKNADEN har, på grund av virkesbrist och svag valuta, varit till synes frikopplad från de senaste årens ekonomiska inbromsning och de virkesprisjusteringar som gjorts har ända sedan hösten 2020 varit uppåtgående. Trenden ser inte ut att brytas under våren 2024 och nu tickar priserna uppåt även i Finland och Baltikum där de annars sjönk under 2023. Minst prisrörelser har vi haft i norra Sverige där virkesbristen inte varit lika påtaglig som i Mellan- och Sydsverige och prisskillnaderna i landet är nu stora. En inte vågad gissning är att köparna från södra halvan av Sverige allt oftare kommer att inspektera kartan över Norrland.

OM STARKARE FÖRSÄLJNINGSSIFFROR väntar för sågverk och skogsbolag lär virkesbehovet fortsatt vara större än tillgången. Det är goda nyheter för skogsägarna men aktualiserar även frågan om hur industristrukturen behöver förändras för att långsiktigt säkerställa råvaruförsörjning och lönsamhet. 🌲

”Vintern släpper taget och vårvindarna breder ut sig både utanför fönstret och för svensk ekonomi.”

FOTO: JONAS HÄLL

En stadig grund för nästa generation.

Många jord- och skogsegendomar stannar ofta inom familjen, från generation till generation. Det finns mycket att tänka på när ägandet ska gå vidare, men med rätt förutsättningar kan alla bli nöjda.

På SEB har vi lång erfarenhet av ägarskiftet och vet att en viktig del i ett lyckat generationsskifte är att börja i tid. Vi är gärna med i tidiga diskussioner och hjälper er att få framtidråd.

Hör gärna av dig till Joakim Larsson, vår affärsansvarige för gröna näringar
070-7391087 gronanaringar@seb.se

SEB

B Posttidning

Avsändare
Skogssällskapet
Box 11374
404 28 Göteborg

Returadress
Skogssällskapet
Ulls väg 29 A
756 51 Uppsala

Ett enklare och rikare skogsägande

Vi hjälper dig att utveckla din skogsfastighet. Med oss som skogsförvaltare blir det enklare och mer lönsamt att äga skog.

Vill du att vi
kontaktar dig?
[skogssallskapet.se
/bli-kontaktad](https://skogssallskapet.se/bli-kontaktad)

Vi finns både här och där,
följ oss: [@skogssallskapet](https://www.instagram.com/skogssallskapet)

Skogssällskapet